

Checklist levenstestament Welke keuzes kunt u nu maken voor straks?

In een levenstestament legt u keuzes en wensen vast voor uw eigen toekomst. U legt vast wat er moet gebeuren als u zelf niet meer kunt handelen. Dat kan tijdelijk zijn, bijvoorbeeld door een ziekenhuisopname of een verblijf in het buitenland. Maar ook permanent, bijvoorbeeld door dementie.

In een levenstestament bepaalt u wie namens u beslissingen mag nemen en waarover. Over geld en bezittingen, maar ook over medische en persoonlijke zaken. Het levenstestament blijft gelden als u niet meer in staat bent de beslissingen waar u voor staat voldoende te overzien. Zo houdt u de regie over uw leven, juist als u zelf niet (meer) kunt beslissen.

Op het moment van opstellen, moet u de beslissingen die u in het levenstestament neemt goed kunnen overzien. U bent dan wilsbekwaam. Het is de taak van de notaris om te controleren of u dat bent. Bij twijfel kan hij met uw toestemming een arts inschakelen om vast te stellen of u wilsbekwaam bent. Dat voorkomt dat er achteraf vragen kunnen komen over de geldigheid van uw levenstestament.

Met de vragen in deze checklist kunt u het gesprek met de notaris voorbereiden. U kunt de checklist ook met uw naasten bespreken. De vragen laten u nadenken over de keuzes die u kunt maken. In het gesprek met de notaris kunt u doorpraten over de voordelen en nadelen van deze keuzes. U kunt ook extra uitleg krijgen bij de vragen die u nog niet kunt beantwoorden.

In deze checklist staan de volgende onderwerpen:

1. Wat gaat uw vertrouwenspersoon voor u doen?
2. Wie wordt uw vertrouwenspersoon?
3. Hoe wilt u het toezicht regelen?
4. Wat kunt u regelen voor onvoorziene omstandigheden?
5. Wie informeert u over uw levenstestament?

1. Wat gaat uw vertrouwenspersoon voor u doen?

In het levenstestament legt u vast wie namens u beslissingen mag nemen. Deze persoon of personen zijn de gevolmachtigden. In deze checklist noemen we hen vertrouwenspersonen, omdat vertrouwen de basis is voor uw levenstestament. U heeft misschien al iemand in gedachten die u wilt aanwijzen als uw vertrouwenspersoon. Het is goed voor uzelf op een rij te zetten wat hij of zij allemaal moet gaan doen. Ook is het belangrijk te bedenken voor welke situatie u een levenstestament opstelt. Gaat het voor u om een periode van langdurige afwezigheid of wilt u iets regelen voor onvoorziene situaties? Of wilt u vastleggen wat u wilt als u in de toekomst niet meer in staat bent uw belangen te behartigen.

In het levenstestament staan in de meeste gevallen twee volmachten: een voor uw zakelijke belangen en een voor uw medische en persoonlijke zaken. Met de vragen hieronder kunt u nagaan wat u van uw vertrouwenspersoon vraagt. Wat moet er worden geregeld? Waarmee moet de vertrouwenspersoon die u aanwijst rekening houden? Wat mag de vertrouwenspersoon wel doen en wat niet?

Uw zakelijke belangen

Belangrijke situaties

- Heeft u een vermogen en hoe is het opgebouwd? Denk aan een eigen woning, een (vakantie)woning in het buitenland, een effectenportefeuille, een boot, een erfenis? Heeft u geld geleend aan anderen?
- Verwacht u dat uw vertrouwenspersoon ingrijpende beslissingen moet nemen over uw vermogen?
- Verwacht u dat uw vertrouwenspersoon ingrijpende beslissingen met financiële gevolgen moet nemen op medisch gebied? Denk bijvoorbeeld aan 24-uurs zorg aan huis.
- Moet er een PGB (persoonsgebonden budget) beheerd worden?

Uw administratie en bankzaken

- Wilt u dat de vertrouwenspersoon uw administratie overneemt als u dat (tijdelijk) niet meer kunt?
- Moeten er veel administratieve handelingen worden verricht?
- Wilt u dat de vertrouwenspersoon uw belastingaangifte doet?
- Mag de vertrouwenspersoon ook uw bankzaken regelen?
- Mag de vertrouwenspersoon alle financiële beslissingen voor u nemen?
- Zijn er zaken op financieel gebied die u per se niet aan de vertrouwenspersoon wilt overlaten?

Uw huis

- Mag uw vertrouwenspersoon uw huis verkopen als u daar niet meer kunt terugkeren door uw gezondheidstoestand?
- Zo ja, mag de vertrouwenspersoon zelf uw huis kopen?

Lenen

- Mag de vertrouwenspersoon geld lenen voor u?
- Mag de vertrouwenspersoon geld van u uitlenen aan anderen? Ook aan zichzelf?

Schenken

- Mag de vertrouwenspersoon schenkingen doen uit uw vermogen?
- Zo ja, aan wie mag worden geschonken?
- Met welk doel wilt u schenken? Bijvoorbeeld belasting besparen.
- Mag de vertrouwenspersoon ook uit uw vermogen aan zichzelf schenken?
- Zo ja, hoeveel mag er worden geschonken?
- Welke voorwaarden stelt u aan het doen van schenkingen? Bijvoorbeeld gelijke behandeling van (klein)kinderen?

Uw medische en persoonlijke belangen

Voor medische behandelingen heeft uw arts uw uitdrukkelijke toestemming nodig. In uw levenstestament kunt u regelen dat uw vertrouwenspersoon namens u die toestemming kan geven.

Medische verklaringen

In uw levenstestament geeft u aan of u verklaringen heeft opgesteld over medische zaken. Als u deze verklaringen heeft, vormen ze een bijlage bij uw levenstestament. Deze bijlagen kunnen zijn:

- een NPV-Levenswensverklaring;
- een niet-behandelverklaring;
- een euthanasieverklaring;
- een donorcodicil.

Heeft u deze verklaringen niet, dan kunt u erover nadenken of u deze wilt opstellen. De vragen hieronder kunnen daarbij helpen. U kunt hierover met uw arts in gesprek gaan.

NPV-Levenswensverklaring

De NPV-Levenswensverklaring is een wilsverklaring waarin u aangeeft te kiezen voor optimale medische en verpleegkundige zorg. Deze zorg ondersteunt de waarde van het leven tot het natuurlijke einde. U kiest dus niet voor actieve levensbeëindiging, maar u wilt wel overbehandeling in uw laatste levensfase voorkomen.

Kijk voor meer informatie op <http://npvzorg.nl/levenswensverklaring/>.

- Wilt u een verklaring opstellen waarin staat welke zorg u wilt ontvangen in uw laatste levensfase?
- Heeft u dit al besproken met uw huisarts?

Niet-behandelverklaring

U kunt voor bepaalde medische behandelingen uw toestemming onthouden. U kunt bijvoorbeeld aangeven dat u niet gereanimeerd wilt worden. We noemen dat een niet-behandelverklaring of een behandelverbod.

Kijk voor meer informatie op www.pratenoveruwlevenseinde.nl. In hoofdstuk 3.1 van de publicatie 'Praat op tijd over uw levenseinde' vindt u een voorbeeld van een schriftelijke wilsverklaring.

- In welke gevallen wilt u niet meer behandeld worden?
- Heeft u daarover al iets op papier gezet?
- Heeft u er met uw huisarts of specialist over gesproken?

Euthanasieverklaring

Euthanasie gaat verder dan niet behandelen; het is een actief ingrijpen van de arts.

U kunt dat niet afdwingen, maar u kunt wel uw wensen op papier zetten. Uiteindelijk beslist de arts. U moet deze wensen jaarlijks met uw arts opnieuw bespreken.

Kijk voor meer informatie op www.pratenoveruwlevenseinde.nl. In hoofdstuk 3.2 van de publicatie 'Praat op tijd over uw levenseinde' vindt u een voorbeeld van een schriftelijk euthanasieverzoek.

- Wilt u iets vastleggen over euthanasie?
- Heeft u dit al besproken met uw huisarts?

Donorcodicil

Op de website www.jaofnee.nl kunt u vastleggen of u uw organen na uw dood wilt doneren. In uw levenstestament kunt u daarnaar verwijzen.

- Wilt u uw organen doneren?
- Wilt u uw lichaam ter beschikking stellen aan de wetenschap?

Overige voorkeuren

- Zijn er verder nog zaken die u wilt regelen of verklaringen die u al heeft opgesteld?
- Of zijn er andere voorkeuren die u wilt aangeven? Bijvoorbeeld over opname in een verzorgingshuis/verpleeghuis.

Persoonlijke belangen

U kunt in uw levenstestament ook persoonlijke wensen opnemen en vastleggen wat u belangrijk vindt. Het is nuttig om dat te doen omdat dit houvast geeft aan uw vertrouwenspersoon. Die kan zo bijvoorbeeld aan de arts laten zien dat een beslissing in overeenstemming is met wat u wilt en past bij wat u belangrijk vindt. Bijvoorbeeld:

- Heeft u wensen voor uw persoonlijke verzorging?
- Vindt u sociale contacten belangrijk?
- Is de kerk voor u belangrijk?
- Als u huisdieren heeft. Wat zijn uw wensen voor uw huisdieren?
- Heeft u wensen voor uw uitvaart?

2. Wie wordt uw vertrouwenspersoon?

U heeft nu een beeld van de taken die uw vertrouwenspersoon krijgt. Wie wil en kan deze taken het beste voor u uitvoeren? De keuze van de vertrouwenspersoon of -personen is belangrijk. U kunt kiezen voor één vertrouwenspersoon voor al uw belangen. U kunt voor zakelijke belangen en medische/persoonlijke belangen aparte vertrouwenspersonen benoemen. U kunt voor uw zakelijke belangen en voor uw medische /persoonlijke belangen ook meerdere personen benoemen.

Zakelijke belangen

- Wie vertrouwt u uw zakelijke belangen toe?
- Is deze persoon daartoe bereid en in staat?
- Is deze persoon voor langere tijd beschikbaar voor de taak?
- Heeft u met die persoon gepraat over uw verwachtingen en wensen?
- Heeft u nagedacht over een vervanger? Dus iemand die de taak van de vertrouwenspersoon kan overnemen als hij dat zelf niet meer kan of wil?
- Als u meer vertrouwenspersonen wilt benoemen, mogen zij dan ieder alleen handelen of mogen zij alleen samen handelen? Voor bankzaken is het noodzakelijk dat vertrouwenspersonen elkaar een volmacht kunnen geven om namens u te bankieren. Dat heet een ondervolmacht.

Medische en persoonlijke belangen

- Wie vertrouwt u uw medische en persoonlijke belangen toe?
- Kiest u daarvoor dezelfde persoon als voor uw zakelijke belangen of juist iemand anders?
- Is deze persoon daartoe bereid en in staat?
- Is deze persoon voor langere tijd beschikbaar voor de taak?
- Heeft u met die persoon gepraat over uw verwachtingen en wensen?
- Heeft u nagedacht over een vervanger? Dus iemand die de taak van de vertrouwenspersoon kan overnemen als hij dat zelf niet meer kan of wil?

Beloning

- Wilt u uw vertrouwenspersonen belonen? Zo ja, in welke vorm?

3. Hoe wilt u het toezicht regelen?

Toezicht achteraf

Het is gebruikelijk en wenselijk dat de vertrouwenspersoon rekening en verantwoording aan u aflegt over de dingen die hij voor u gedaan heeft. Zo kunt u nagaan of de vertrouwenspersoon rekening heeft gehouden met de wensen en aanwijzingen uit uw levenstestament. Het geeft duidelijkheid en het beschermt uw vertrouwenspersoon tegen latere verwijten van anderen. Rekening en verantwoording afleggen is eigenlijk toezicht achteraf.

- Hoe vaak wilt u dat verantwoording wordt afgelegd? Bijvoorbeeld eens per kwartaal, eens per half jaar of eens per jaar?
- Hoe gedetailleerd moet de rekening en verantwoording zijn? Wat wilt u weten? Bijvoorbeeld alleen de actuele stand van uw vermogen of verantwoording over alle financieel ingrijpende keuzes.
- Aan wie moet uw vertrouwenspersoon rekening en verantwoording afleggen als u zelf niet meer in staat bent om dat te overzien? Dat kan iemand uit uw omgeving zijn of een deskundige. Bijvoorbeeld een notaris of accountant.
- Betaalt u de kosten van deze deskundige?

Toezicht tijdens de uitvoering

U kunt er ook voor zorgen dat er toezicht is op de uitvoering van de volmacht. De vertrouwenspersoon kan dan niet zomaar belangrijke beslissingen nemen. U kunt bepalen dat hij eerst overlegt met andere betrokkenen en/of dat hij vooraf deskundig advies inwint over de beslissing. Voorbeelden van ingrijpende beslissingen zijn het verkopen van uw huis waarin u niet meer kunt blijven wonen en de keuze voor een medische ingreep.

- Wilt u dat de vertrouwenspersoon eerst overlegt met een familielid?
Zo ja, voor welke beslissingen en met wie?
- Wilt u dat de vertrouwenspersoon eerst overlegt met een deskundige?
Zo ja, voor welke beslissingen en met wie? U kunt denken aan een notaris, accountant of medisch specialist of aan een adviseur van een patiëntenvereniging.
- Wilt u dat de vertrouwenspersoon deskundig advies inwint?
Zo ja, voor welke beslissingen en bij wie?
- Betaalt u de kosten van overleg met en advies van deskundigen?

4. Wat kunt u regelen voor onvoorziene omstandigheden?

U kunt uw levenstestament aanpassen zolang u wilsbekwaam bent. Daarna kan dat niet meer, ook niet als dingen anders lopen dan u had verwacht. Bijvoorbeeld als uw vertrouwenspersoon zijn taken niet meer kan of wil uitvoeren. Of als hij uw vertrouwen beschaamt en uw wensen niet respecteert. Iemand uit uw omgeving kan de rechter dan verzoeken een bewindvoerder, mentor of curator te benoemen. De benoemde persoon kan vervolgens de volmachten van de vertrouwenspersoon uit het levenstestament intrekken.

Het kan ook zijn dat iemand uit uw omgeving het niet eens is met uw keuze voor uw vertrouwenspersoon. Hij of zij kan de rechter dan vragen een bewindvoerder, mentor of curator te benoemen. Dat kan leiden tot het buiten werking stellen van het levenstestament en het buitenspel zetten van de vertrouwenspersoon.

In de situaties hierboven kan de rechter een bewindvoerder, mentor of curator benoemen. Daarom is het goed om nu al na te denken over de persoon die volgens u die rol kan vervullen. Dat kan uw vertrouwenspersoon zijn of juist liever een ander

persoon. De keuze is aan u. De wet zegt dat de rechter rekening moet houden met uw wensen.

Een bewindvoerder neemt uw zakelijke belangen waar.

Een mentor neemt uw medische en persoonlijke belangen waar.

Een curator neemt zowel uw zakelijke als uw persoonlijke en medische belangen waar.

Bewindvoerders, mentoren en curatoren worden gecontroleerd door de rechter.

- Wie wilt u als uw bewindvoerder?
- Wie wilt u als mentor?
- Wie wilt u als curator?
- Is er iemand van wie u zeker niet wilt dat hij uw bewindvoerder, mentor of curator wordt?
- Wilt u dat de wensen en aanwijzingen uit uw levenstestament ook gelden voor een bewindvoerder, mentor of curator?

5. Wie informeert u over uw levenstestament?

U kunt in uw levenstestament aangeven wie uw levenstestament mogen inzien.

Denk aan uw bank of uw arts.

- Wie mogen allemaal kennismaken van uw regelingen en wensen?

Als u uw levenstestament heeft getekend, krijgt u van de notaris een aantal afschriften.

U geeft in ieder geval een afschrift aan:

- uw gevolmachtigde of gevolmachtigden;
- uw bank;
- uw huisarts en/of uw specialist;
- de toezichthouder, als u die heeft benoemd.

Ook is het belangrijk dat u de mensen in uw directe omgeving informeert over uw levenstestament en de regelingen daarin. Zo weten zij wat u heeft geregeld en wie u daarvoor heeft aangewezen. Dit kan onduidelijkheid en teleurstellingen voorkomen.

Meer informatie

Meer informatie over het opstellen van het levenstestament vindt u op

www.wievandedrie.nl en in onze brochure "Levenstestament".